Energiesentiment augustus 2022

Draagvlak voor de energietransitie tijdens de prijscrisis.

Gerard van der Werf
Aimée de Kleijn

M220910

16 september 2022

motivaction
insights and strategy

Achtergrond

In opdracht van Olof van der Gaag, van de Nederlandse Vereniging van Duurzame Energie (NVDE) heeft Motivaction International B.V. een onderzoek uitgevoerd naar het 'Energiesentiment in augustus 2022' onder Nederlandse burgers.

Er speelt een hoop op het gebied van energievoorziening in Nederland. Het huidige conflict tussen Rusland en Oekraïne heeft als gevolg dat de energieprijzen stijgen en de afhankelijkheid van buitenlandse energievoorraden op een pijnlijke manier aan het licht komt. Dit doet in Nederland de discussie opwaaien om meer in duurzame en Nederlandse energie te investeren, zoals in zon-, wind- of kernenergie. Ook wordt er gesproken over de optie over opschaling van gaswinning uit Groningen. In 2021 deden we al een meting naar het energiesentiment onder Nederlanders. De vraag is nu of dit energiesentiment door de huidige actualiteit is veranderd.

Bij de NVDE is de behoefte ontstaan om meer inzicht te krijgen in het huidige energiesentiment onder Nederlanders en de invloed die de huidige ontwikkelingen daarop hebben.

De doelstelling van dit onderzoek luidt als volgt:

De houding ten opzichte van verdere verduurzaming van ons energiesysteem in kaart brengen en dit relateren aan de invloed van de huidige actualiteit: de afhankelijkheid van Russisch gas, de hoge energieprijzen, en het sluiten van de Groningse gasvelden.

Het onderzoek gaat in op de volgende vragen:

- Wat is de invloed van het Rusland/Oekraïne conflict op de mening van de energietransitie?
- Speelt de energiecrisis op dit moment *top-of-mind*?
- Zijn mensen positiever over de energietransitie?
- Is de wens om onafhankelijker te worden van buitenlandse energiebronnen toegenomen?
- Welke Nederlandse energiebronnen hebben de voorkeur?
- Neemt draagvlak voor energieopwekking in de buurt toe?
- Hoe denkt men over de sluiting van de Groningse gasvelden?

Methode en opzet

Kwantitatief onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van kwantitatief online onderzoek.

Vragenlijst

De vragenlijst is in samenwerking met de NVDE opgesteld. De gemiddelde invultijd van de vragenlijst bedroeg circa 5-10 minuten.

Doelgroep en steekproef

Het onderzoek is uitgevoerd onder een Nederlands representatieve steekproef van 18 – 80 jaar (n = 1.013). De steekproef is geworven uit Motivaction's panel StemPunt. De steekproef is representatief op leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, regio en Mentality.

Veldwerk

Het veldwerk is verzorgd door Motivaction. Het veldwerk vond plaats van 2 t/m 8 september 2022.

Conclusies

Wat is de invloed van het Rusland/Oekraïne-conflict op de houding ten opzichte van de energietransitie?

- Rusland/Oekraïne heeft ertoe geleid dat er meer draagvlak voor de energietransitie is (+30%). Dit uit zich onder andere in een toename van het aantal voorstanders voor zonneparken (+29%) en windmolens (+26%) in de eigen gemeente. De toename zit vooral bij hoog opgeleiden en Nederlanders met een bovenmodaal inkomen.

Waar maken mensen zich op dit moment zorgen over?

- Zorgen over de energiecrisis zijn groot (46%) en lijken te zijn toegenomen als we kijken naar vergelijkbaar onderzoek uit 2021 (35%). Persoonlijke zorgen over de energierekening (84%) en omvangrijke zorgen over (gebrek aan) overheidsbeleid (45%) zijn het belangrijkste. Ook vinden Nederlanders de transitie nog niet snel genoeg gaan (46%).

Zijn mensen positiever over de energietransitie?

- Er is veel draagvlak voor investeren in de energietransitie (70%), en in schone (79%) en duurzame energie (79%). We zien een toename van voorstanders van duurzame elektriciteitsopwekking (45%) en isoleren (44%) m.b.t. eerder onderzoek uit 2021 (24% - 13%).

Is de wens om onafhankelijker te worden van buitenlandse energiebronnen toegenomen? Welke Nederlandse energiebronnen hebben de voorkeur?

- 59% van de Nederlanders wil door Rusland/Oekraïne minder Russisch gas importeren. Onafhankelijk zijn van het buitenland is daarmee de belangrijkste reden voor transitie (52%). Het merendeel is voorstander van het opwekken van eigen energie met duurzame bronnen zoals zonne- (67%) en windenergie (58%). Daarna volgt kernenergie (24%), wat als energiebron populairder is dan gas (12%) en kolen (2%).

Neemt draagvlak voor energieopwekking in de buurt toe?

- Meer dan een derde van de Nederlanders ziet liever meer zonneparken (37%) en windmolens (36%) in hun gemeente. Dit sentiment is door het conflict in Rusland/Oekraïne toegenomen (+29%, +26%). De meeste weerstand zit nog in het noorden en oosten: daar vindt een groter deel het aantal zonneparken en windmolens in hun gemeente te veel.

Hoe denkt men over de sluiting van de Groningse gasvelden?

- Nederland is nog vrij verdeeld: 34% vindt Gronings gas geen optie en 35% wel. In het noorden en oosten van het land zijn significant meer Nederlanders tegen het opschalen van de gaswinning in Groningen.

Resultaten

Invloed van het conflict in Rusland/Oekraïne

Ruim de helft van de Nederlanders wil minder Russisch gas importeren

Vooral Nederlanders met een boven modaal inkomen en hoog opgeleiden geven voorkeur aan minder import van Russisch gas door het huidige conflict.

Welke invloed heeft de huidige situatie in Rusland/Oekraïne op jouw mening over de afname van Russisch gas in Nederland?
(Basis - allen, n=1.013)

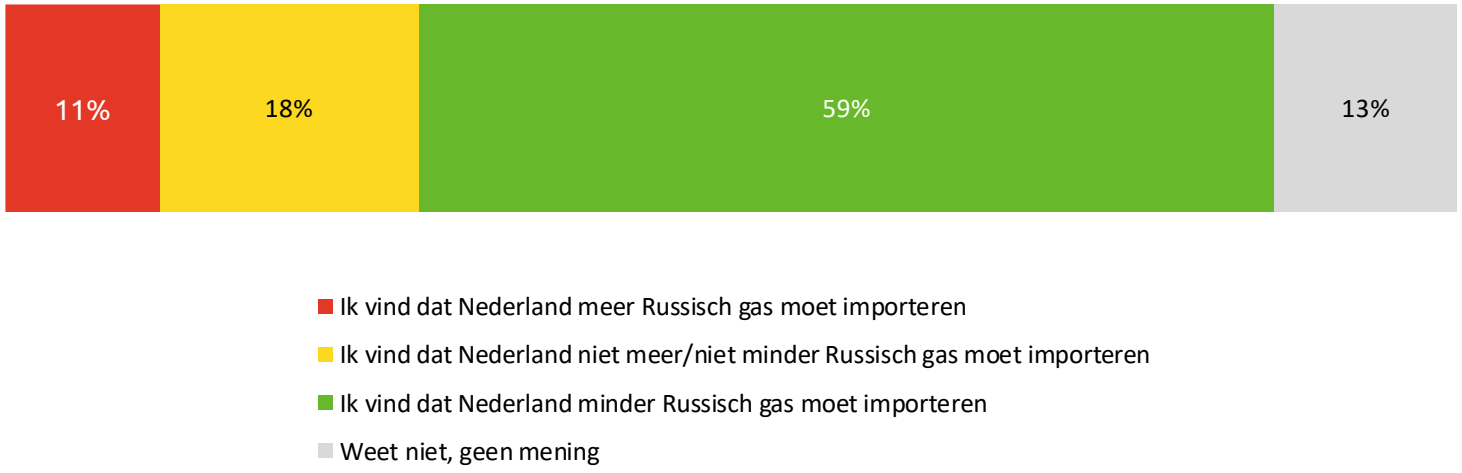

Meer draagvlak voor de energietransitie door het Rusland/Oekraïne conflict

30% van de Nederlanders is door de oorlog in Oekraïne meer voorstander voor de energietransitie. 10% is (meer) tegenstander geworden.

De toename om voorstander te worden is het grootst bij Nederlanders met een bovenmodaal inkomen. Daarnaast zijn het vooral hoog opgeleiden die meer voorstander zijn geworden.

Meer laag opgeleiden geven aan dat zij het niet weten of geen mening hebben.

Welke invloed heeft de huidige situatie in Rusland/Oekraïne op jouw mening over de energietransitie?
(Basis - allen, n=1.013)

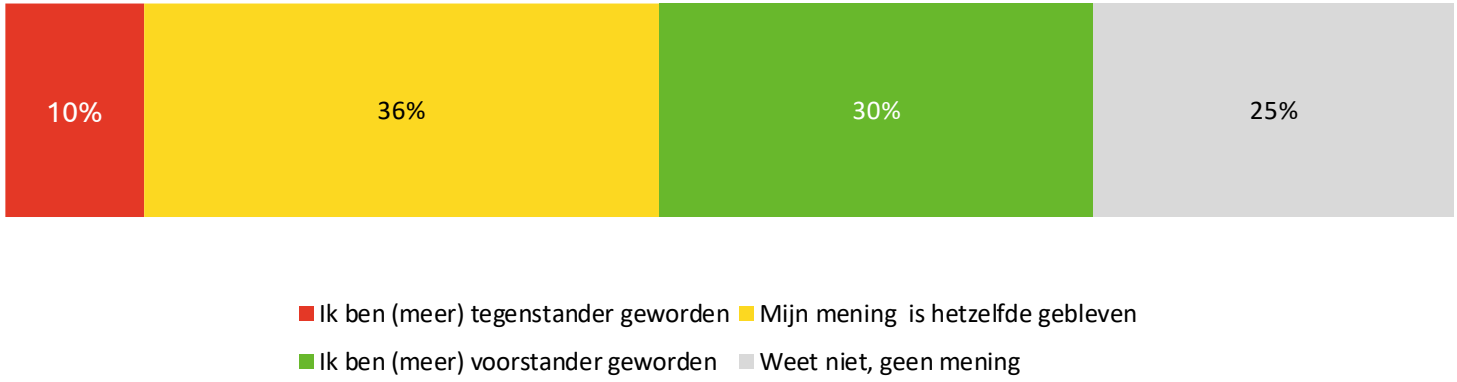

Door het Rusland/Oekraïne conflict is meer dan een kwart (meer) voorstander geworden van windmolens en zonneparken in hun gemeente

De groep die meer voorstander is geworden, omvat vooral Nederlanders met een bovenmodaal inkomen.

Vooral laag opgeleide Nederlanders hebben geen mening of weten niet wat zij hierop moeten antwoorden.

Welke invloed heeft de huidige situatie in Rusland/Oekraïne op jouw mening over...?
(Basis - allen, n=1.013)

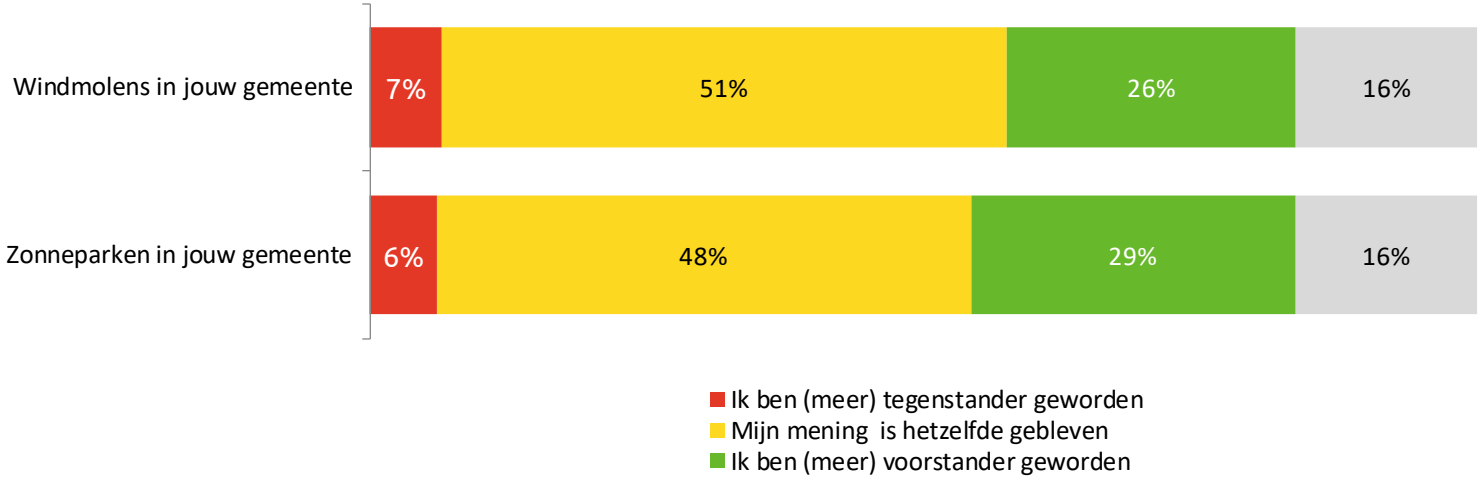

Zorgen over energie

Nederlanders maken zich veel zorgen om de energievoorziening in Nederland

46% van de Nederlanders maakt zich zorgen over de energievoorziening.

Nederlanders met een beneden modaal inkomen maken zich meer zorgen over de energievoorziening dan Nederlanders met modale en bovenmodale inkomens.

In een vergelijkbaar onderzoek voor de NVDE uit 2021 zien we dat de zorgen over energie toen lager lagen (35%) dan nu.

Over welke van onderstaande onderwerpen maak jij je zorgen?
(Basis - allen, n=1.013)

De grootste zorgen liggen bij de stijgende energierekening en gebrek aan overheidsbeleid

Wanneer we inzoomen op de mensen die zich zorgen maken over de energievoorziening in Nederland, blijkt dat men zich het meeste zorgen maakt over de prijsstijging.

In een vergelijkbaar onderzoek uit 2021 voor de NVDE zien we dat zorgen over de stijging van diesel/benzine (5%), de afhankelijkheid van andere landen voor energie (14%) en de hogere belastingen (10%) toen nog lager waren bij Nederlanders.

Ook werden zorgen over de stijging van de energierekening, het gebrek aan beleid van de overheid en de energievoorraad toen nog nauwelijks genoemd.

Waar maak jij je zorgen over?
(Basis - Maakt zich zorgen over de energievoorziening in Nederland, n=470)

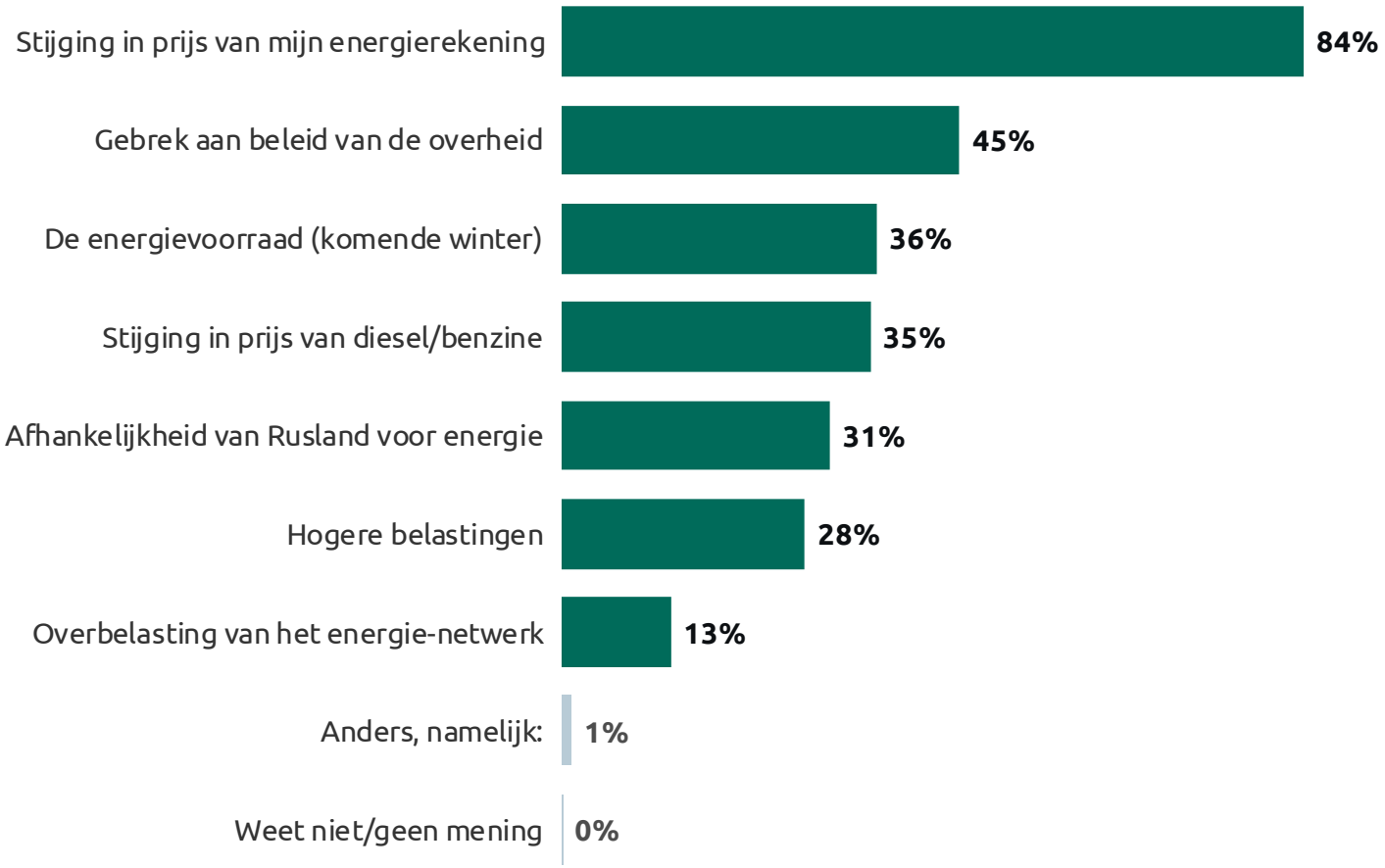

Bijna de helft van de Nederlanders vindt dat de energietransitie te langzaam gaat

Wat vind je van de snelheid waarmee de energietransitie wordt doorgevoerd in Nederland?
(Basis - allen, n=1.013)

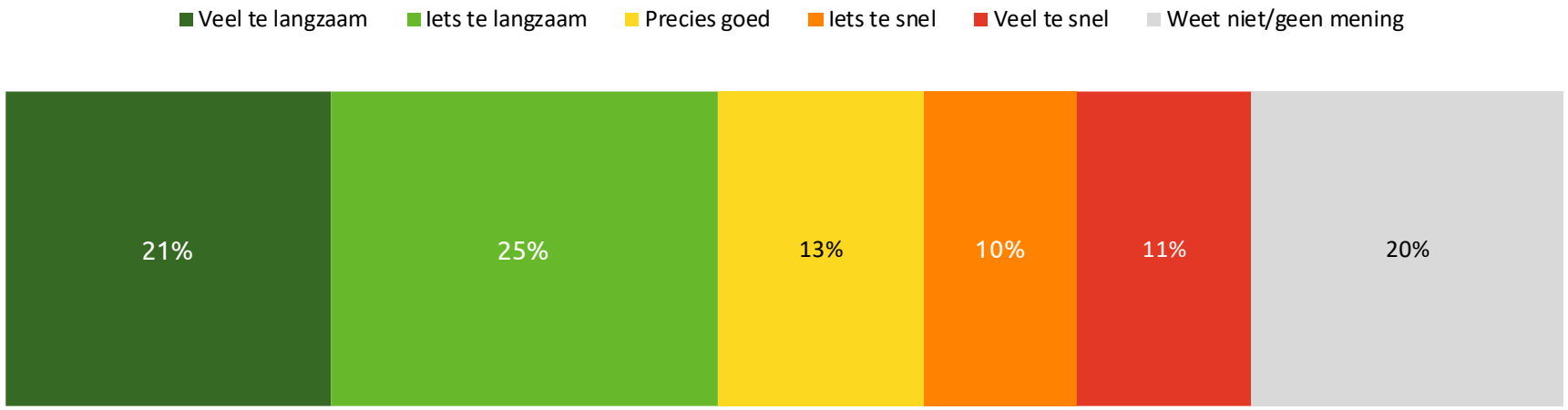

- *"Het is al meer dan dertig jaar bekend, dat er iets moet gebeuren"*
- *"Er moet een eind komen aan het oeverloos debatteren, knopen doorhakken graag! "'*

- *"Omdat het in 8 jaar niet te realiseren is"'*
- *"Het energienetwerk kan het niet eens aan"*

Energiesentiment in Nederland

Het merendeel van de Nederlanders vindt de energietransitie noodzakelijk

70% van de Nederlanders vindt de energietransitie (zeer) noodzakelijk. Stijgende energieprijzen, afhankelijkheid van Rusland en klimaatverandering zijn voor hen belangrijke redenen.

De 15% van de Nederlanders die het (helemaal) niet noodzakelijk vindt, noemt vooral obstakels over de snelheid, onzekerheid over overheidsbeleid en eigen financiële consequenties.

Hoe noodzakelijk vind jij de energietransitie in Nederland?
(Basis - allen, n=1.013)

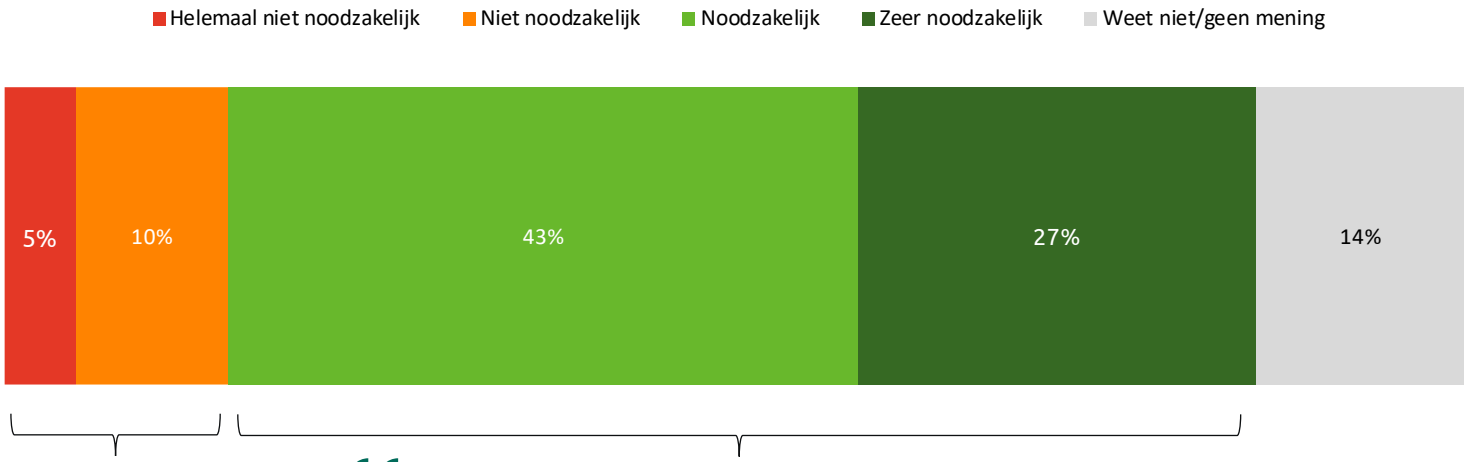

- *"Nederland is weer het jongetje dat vooraan moet zitten, het kan ook langzamer"*
- *"Omdat andere landen er niet in meegaan"*
- *"Gaat veel te veel kosten, ondanks subsidies niet te betalen"*

- *"Want als we zo doorgaan als nu dan wordt de planeet onleefbaar"*
- *"Vanwege het milieu en de hoge energiekosten"*
- *"We moeten zeker niet meer afhankelijk zijn van Rusland!"*

Investeren in duurzame energiebronnen en isoleren/ energie besparen lijken het meest effectief

Investeren in duurzame energieopwekking en isoleren zijn in de ogen van de Nederlandse bevolking het meest effectief.

Vooral mensen met een bovenmodaal inkomen vinden investeren in duurzame energiebronnen (zoals zon- en windenergie) het meest behulpzaam.

In een vergelijkbaar onderzoek uit 2021 voor de NVDE zagen we duurzame elektriciteitsopwekking (24%) en isoleren/energie besparen (13%) met een kleiner draagvlak ook al in de top 3.

Investeren in duurzame warmte/van het aardgas af kwam in 2021 in 73% van de gevallen nog niet in de top 3 voor, terwijl dit nu wel naar boven komt als een van de top 3 belangrijkste zorgen.

Welke investeringen denk jij dat het meeste helpen in de energietransitie?
(Basis - allen, n=1.013)

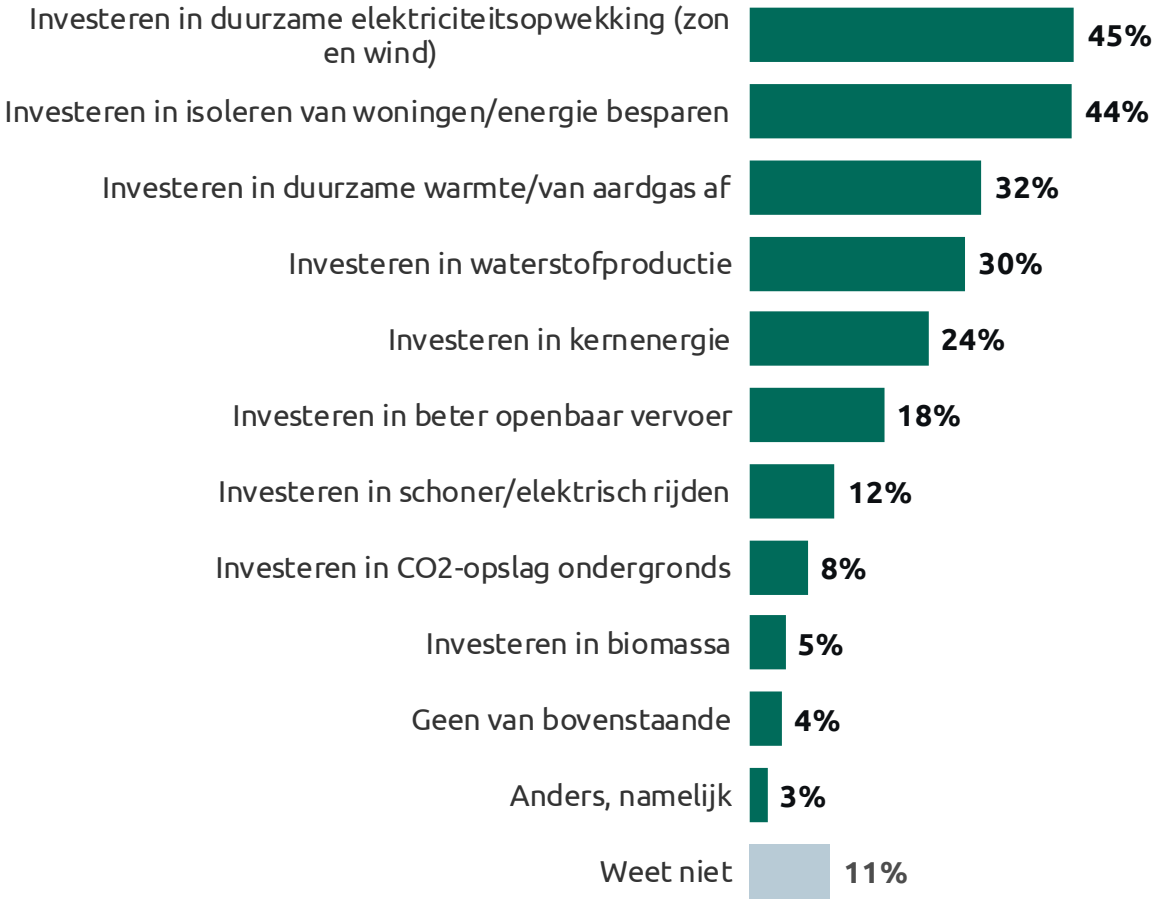

Nederlanders zien de noodzaak van investeren in schone energie en duurzaamheid

Bijna 80% van de Nederlanders vindt investeren in schone energie en duurzaamheid (zeer) noodzakelijk, waar 10% van de Nederlanders dit (helemaal) niet noodzakelijk vindt.

In een vergelijkbaar onderzoek uit 2021 zagen we dat draagvlak voor investeren van de overheid in een duurzame toekomst lager lag (63%).

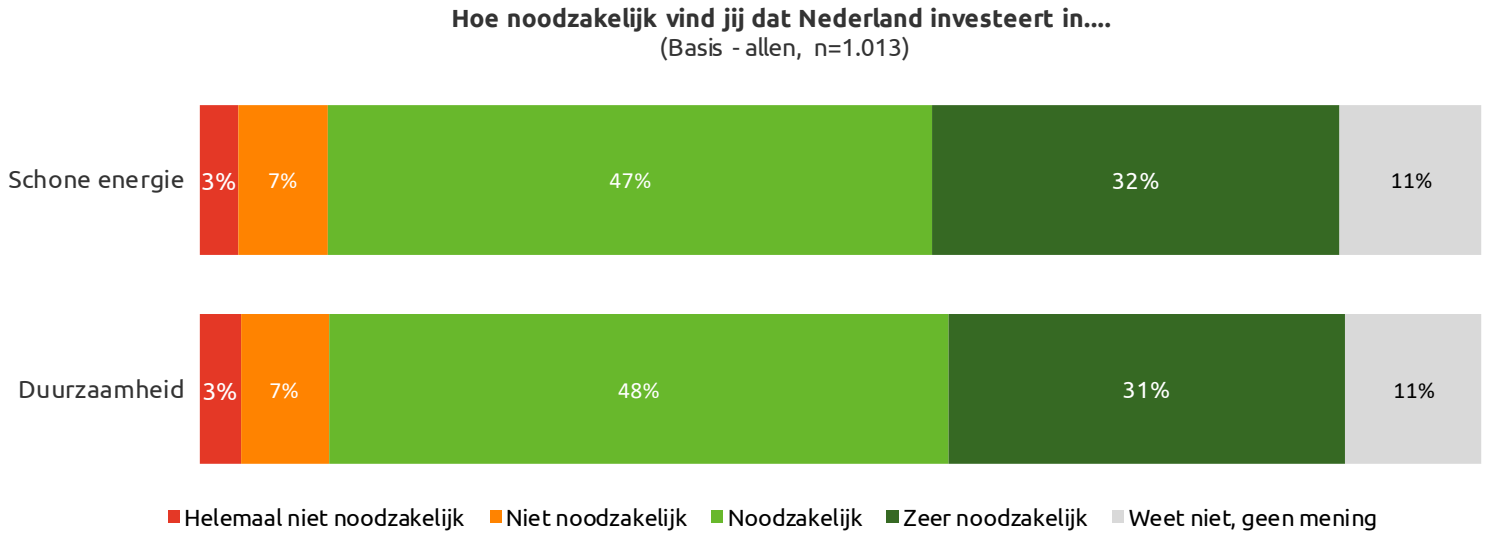

Afhankelijkheid van het buitenland en klimaatverandering zijn redenen om te investeren

Wat zijn voor jou de belangrijkste redenen om te investeren in duurzame energie?
(Basis - allen, n=1.013)

Investeren in Nederlandse energie

Driekwart van de Nederlanders vindt minder energie verbruiken noodzakelijk

72% van de Nederlanders is voorstander van minder energie verbruiken in Nederland, waar 15% dit minder noodzakelijk vindt.

Hoe noodzakelijk vind jij het dat we minder energie gebruiken in Nederland?
(Basis - allen, n=1.013)

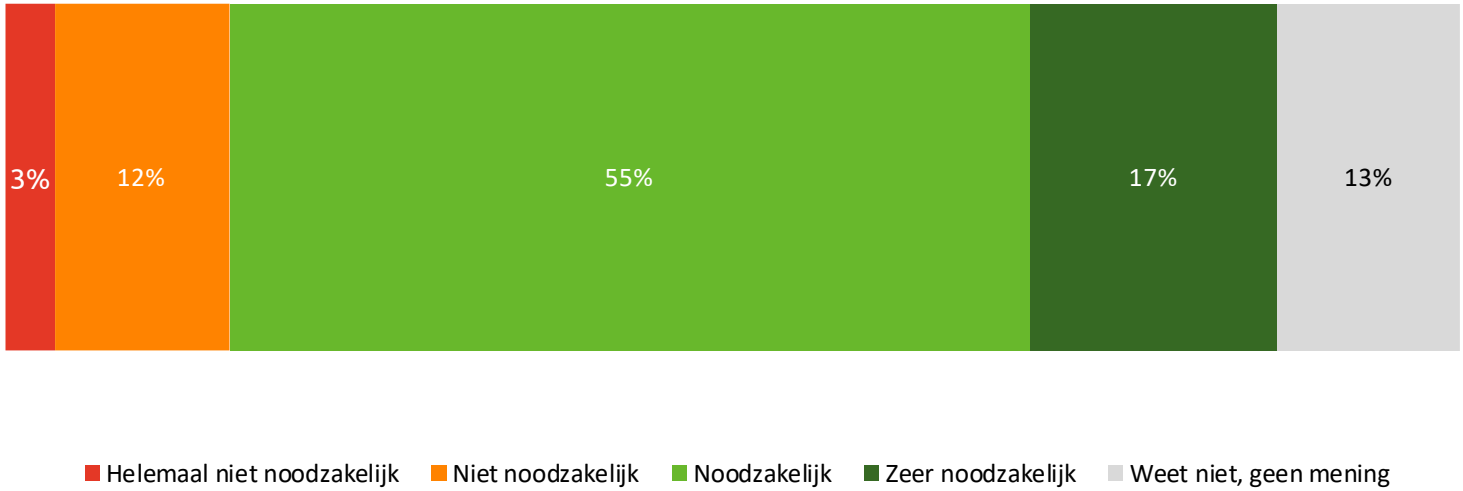

Ook vindt ruim 80% het noodzakelijk dat Nederland zijn eigen energie opwekt

83% van de Nederlanders vindt het (zeer) noodzakelijk dat Nederland investeert in eigen energie opwekking. 7% van de Nederlanders vindt dit (helemaal) niet noodzakelijk.

Hoe noodzakelijk vind jij het dat Nederland zijn eigen energie opwekt?
(Basis - allen, n=1.013)

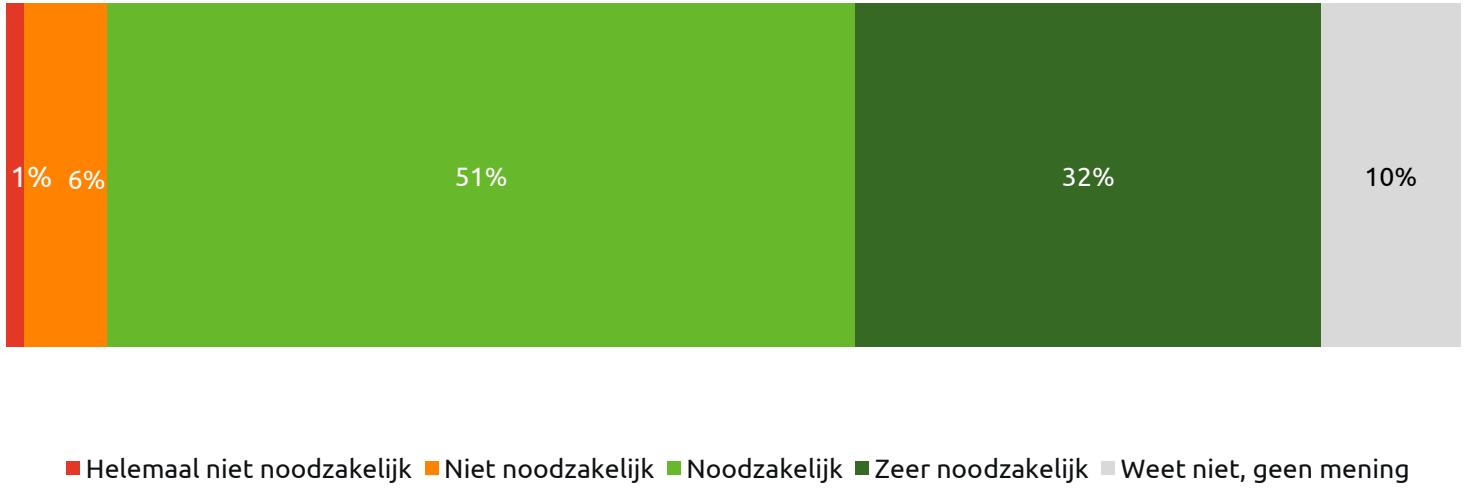

Zon- en windenergie hebben de voorkeur als door Nederland opgewekte energiebronnen

Meer dan de helft van de Nederlanders geeft de voorkeur aan zon- en windenergie. Een kwart van de Nederlanders heeft een voorkeur voor kernenergie. Daarmee is kernenergie populairder dan gas, biomassa en kolen.

In een vergelijkbaar onderzoek uit 2020 voor de NVDE zagen we een redelijk gelijke verdeling voor het draagvlak voor zonne- (68%), wind- (54%) en kernenergie (22%), en aardgas (13%).

Wat voor energiebronnen hebben jouw voorkeur als Nederland zijn eigen energie zou opwekken?
(Basis - allen, n=1.013)

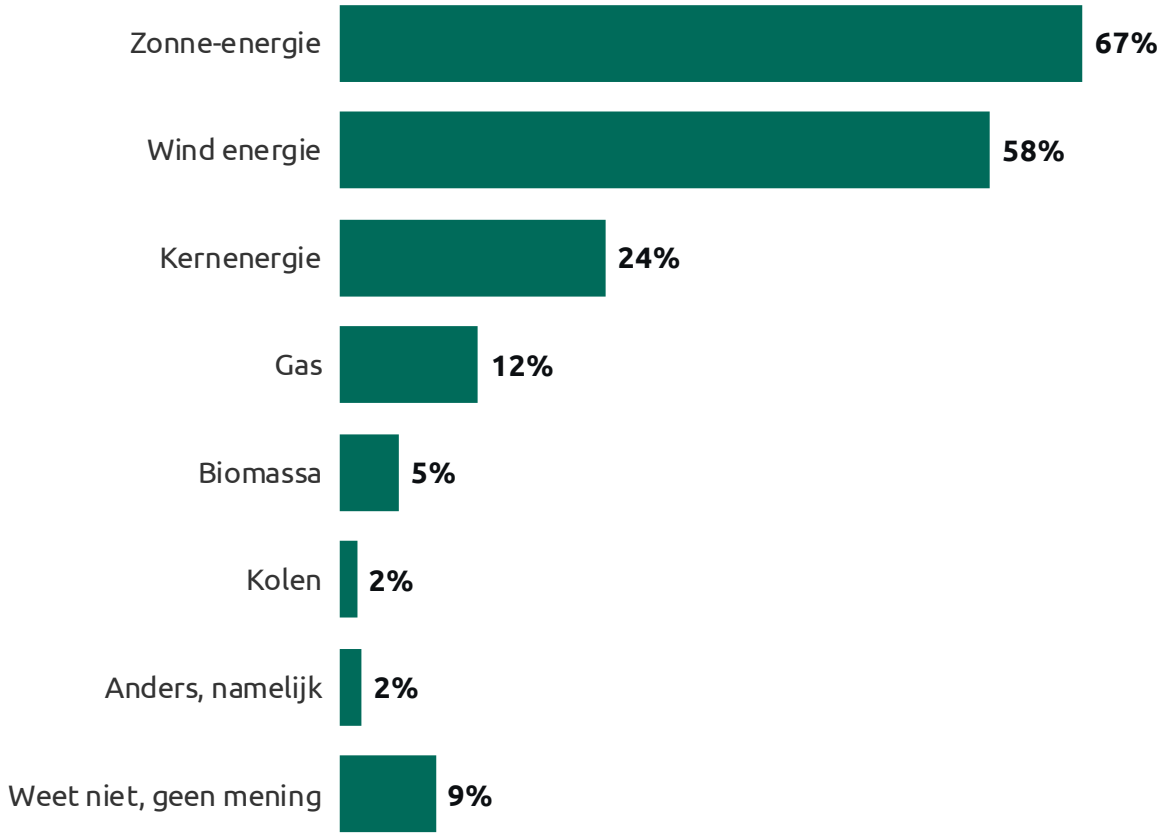

Een derde ziet liever meer windmolens en zonneparken in hun gemeente

In vergelijking daarmee is 11% en respectievelijk 14% van mening dat er te veel windmolens en zonneparken in hun gemeente zijn.

Voornamelijk Nederlanders uit oostelijke en noordelijke provincies vinden dat er (veel) te veel windmolens en zonneparken in hun gemeente zijn.

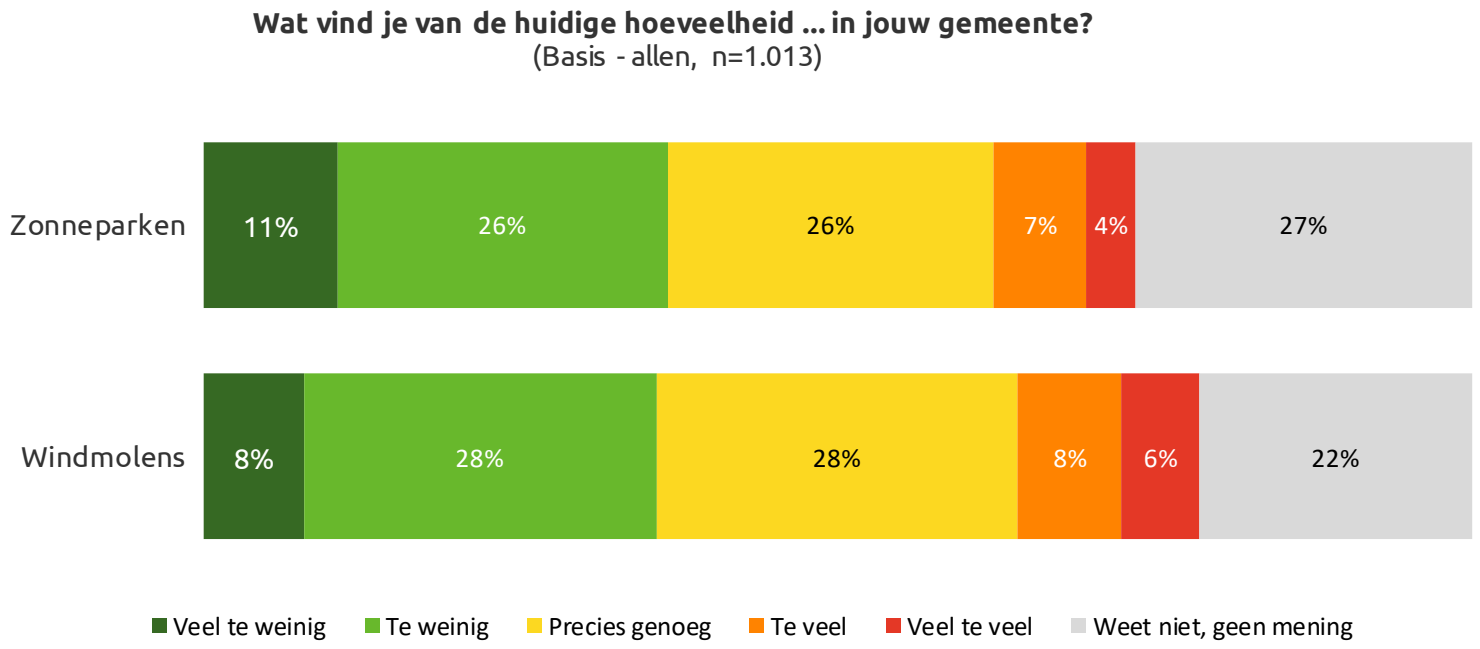

Er is nog veel verdeeldheid over de mogelijkheid om gas te winnen uit Groningen

Vooral mensen uit het noordelijke en oostelijke provincies vinden gaswinning uit Groningen geen optie, vergeleken met mensen uit het zuiden en westen.

Is gaswinning uit Groningen volgens jou wel of geen optie?
(Basis - allen, n=1.013)

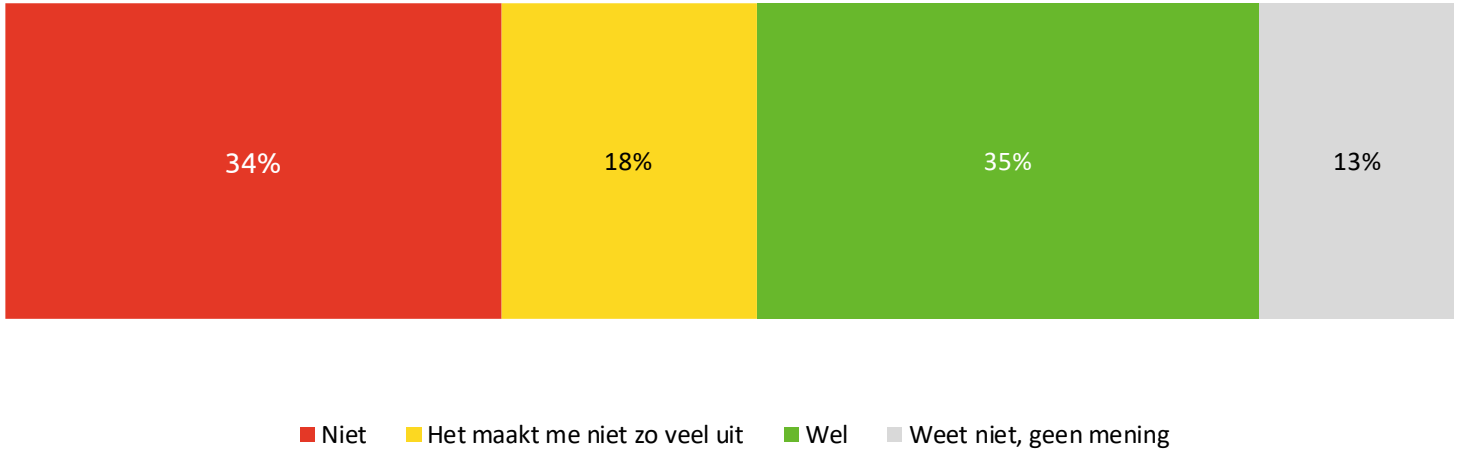

Bijlagen

Bijlage
Onderzoekstechnische informatie - kwantitatief

Veldwerkperiode

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 2 september 2022 tot 8 september 2022.

Methode respondentenselectie

Uit het StemPunt-panel van Motivaction.

Incentives

De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek punten voor het StemPunt spaarprogramma ontvangen.

Weging

De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS.

Responsverantwoording online onderzoek

In de veldwerkperiode is aan 3786 personen een uitnodigingsmail verstuurd. Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten.

Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden

Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tot tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Hetzelfde geldt voor schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten. Een uitzondering vormen beeld- en geluidsopnames van respondenten, deze worden ten hoogste 6 maanden bewaard.

Overige onderzoekstechnische informatie

Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever.

Bijlage | Ongewogen en gewogen data

Leeftijd	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
18 t/m 24 jaar	656	11,2	112	11,1
25 t/m 34 jaar	953	16,2	163	16,1
35 t/m 44 jaar	1001	17,1	172	17,0
45 t/m 54 jaar	1157	19,7	199	19,7
55 t/m 64 jaar	991	16,9	172	17,0
65 t/m 70 jaar	1115	19,0	195	19,2

Opleidingsniveau	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Hoog (wo/hbo)	1494	25,4	265	26,2
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	3010	51,4	524	51,8
Laag (ibo/basisschool/ geen opleiding	1368	23,3	223	22,0

Geslacht	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Mannen	2901	49,4	494	48,8
Vrouwen	2971	50,6	519	51,2

Regio	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
3 grote gemeenten	710	12,1	123	12,2
West	1730	29,5	293	28,9
Noord	587	10,0	103	10,2
Oost	1217	20,7	205	20,2
Zuid	1398	23,8	250	24,7
Randgemeenten	231	3,9	39	3,8

Mentality	Ongewogen n	Ongewogen %	Gewogen n	Gewogen %
Moderne burgerij	1314	22,4	223	22
Opwaarts mobielen	881	15,0	157	15,5
Postmaterialisten	545	9,3	93	9,2
Nieuwe conservatieven	498	8,5	88	8,7
Traditionele burgerij	768	13,1	121	12,0
Kosmopolieten	744	12,7	128	12,6
Postmoderne hedonisten	605	10,3	109	10,7
Gemaksgeoriënteerden	518	8,8	94	9,2

Wij verminderen onze footprint

Motivaction is ISO 14001-gecertificeerd

Motivaction gebruikt energiezuinige auto’s

Motivaction gebruikt groene stroom

Motivaction gebruikt uitsluitend papier met een FSC-label

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons Pers- en publicatiebeleid.

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

Weet wat mensen drijft.

motivaction
insights and strategy